

ROZHODČÍ SOUD JE TU PRO RYCHLÉ A SPOLEHLIVÉ ŘEŠENÍ SPORŮ,

ŘÍKÁ JEHO PŘEDSEDKYNĚ, PROFESORKA MARIE KARFÍKOVÁ

Prof. JUDr. Marie Karfíková, CSc.,
předsedkyně Rozhodčího soudu
při HK ČR a AK ČR
Foto: archiv RS při HK ČR a AK ČR

Můžete nám představit Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky?

Rozhodčí soud je stálým rozhodčím soudem s nejširší možnou působností v České republice, přičemž jeho historický a faktický předchůdce byl založen již v roce 1949, kdy působil při Československé obchodní komoře. V roce 1980 byl jeho název změněn na Rozhodčí soud při Československé obchodní a průmyslové komoře. S účinností od 1. ledna 1995 byl zřízen Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky. Již od počátku svého působení se Rozhodčí soud zařadil mezi nejvýznamnější evropské a světové stálé rozhodčí instituce a tento status svým moderním přístupem k rozhodčímu řízení a svojí uznávanou rozhodcovskou činností nadále udržuje a rozvíjí. Ostatně svědčí o tom množství u něj rozhodovaných mezinárodních sporů, jakož i to, že jsou zde rozhodovány spory, jejichž žádná ze stran není z České republiky. Tím se mohou pochlubit skutečně jen významné mezinárodní instituce.

Za své významné postavení na poli rozhodování sporů vděčí Rozhodčí soud zejména rozhodcům zapsaným na seznamu rozhodců, který je pravidelně doplňován a revidován tak, aby strany sporu měly vždy na výběr z těch největších odborníků v dané oblasti. Mezi zapsanými rozhodci jsou přední čeští

i zahraniční advokáti, profesori a jiní univerzitní pedagogové a uznávaní odborníci v mnoha právních i dalších oborech, navíc s pestrou škálou jazykových znalostí. Strany však při výběru rozhodců nejsou limitovány pouze Seznamem rozhodců vedeným Rozhodčím soudem a mohou do funkce rozhodce jmenovat jakoukoliv osobu, které vedení a rozhodnutí sporu chtějí svěřit. Bohužel této flexibility při jmenování rozhodců strany využívají jen výjimečně a je to škoda. V letech 2006–2016 bylo před Rozhodčím soudem rozhodnuto více než 22 tisíc českých a zahraničních sporů, z čehož opětovně po zrušení rozhodčího nálezu bylo rozhodnuto jen 25 sporů. Znamená to, že z oněch tisíců sporů bylo řízení jaksi z našeho pohledu neúspěšné, protože ho za vadné označily soudy, jen přibližně jedna tisícina. To je i v mezinárodní praxi naprosto unikátní a svědčí to o vysoké kvalitě řízení a procesních postupů. Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem se tedy stalo vyhledávanou a úspěšnou alternativou k soudnímu řešení soukromoprávních majetkových sporů.

Rozhodčí soud se ale také věnuje souzení sporů o doménová jména (internetové domény)

Od roku 2004 je Rozhodčí soud oprávněn vést a rozhodovat spory z národních doménových jmen s koncovkou .cz. Od roku 2005 je pak Rozhodčí soud oprávněn, jako jeden ze dvou poskytovatelů této služby, rozhodovat spory o doménových jménech s koncovkou .eu a od roku 2008 pak i spory o generická doménová jména (gTLDs) včetně new gTLDs, brand gTLDs apod. s koncovkami jako .com, .net, .org, .biz a dále např. .tech, .restaurant, .cheap či .audi, .channel a řadou dalších. Licenci pro tyto spory jsme dostali po rozsáhlém zkoumání naší profese řadou mezinárodních autorit a jde o něco, co našemu Rozhodčímu soudu závidí většina mezinárodních rozhodčích institucí. Řešení sporu o doménová jména je vedeno on-line prostřednictvím zabezpečených platform, což umožňuje velmi rychlé projednání a vyřešení sporu dle příslušných pravidel. Rozhodčí soud také vede seznamy tzv. expertů z řad špičkových odborníků na danou problematiku, které strany mohou k rozhodnutí jejich doménového sporu jmenovat. V současné době již bylo projednáno rovněž tisíce těchto sporů.

Co je vlastně rozhodčí řízení?

Stát může svými právními předpisy stanovit, že určitý okruh soukromoprávních sporů může být rozhodován v rozhodčím řízení. Rozhodčí řízení je tedy alternativou k soudnímu řízení, a to v civilních majetkových sporech. Podstatným znakem rozhodčího řízení je soukromoprávní charakter subjektů, které spor rozhodují. Tím se totiž rozhodčí řízení podstatně odlišuje od procesu soudního, v němž spor rozhodují orgány státní moci. Rozhodci vystupují při svém rozhodování jako soukromé osoby a rozhodčí soudy jako nestátní instituce. Velmi zjednodušeně řečeno, rozhodci nemají talár a nemohou udělovat pořádkové pokuty. Jejich pravomoci, pokud jde o rozhodování sporů, jsou však, rovněž zjednodušeně řečeno, srovnatelné, resp. shodné, jako je tomu v případě soudů. Rozhodnutí vydaná rozhodci jsou v případě, že nejsou dobrovolně splněna, vykonatelná stejně jako rozsudky soudů; jde tedy o tzv. exekuční titul. Rozhodčí řízení je však přeci jen ve srovnání s řízením před obecnými soudy specifické. Tak například jde o řízení zásadně neveřejné, což strany většinou využívají. Pro podnikatelskou sféru to například znamená, že se při projednávání nemůže jako tzv. veřejnost objevit nikdo, kdo by poté zneužil proti stranám to, co je předmětem jednání, například jejich konkurence. Těch specifíků je ale samozřejmě víc.

Pokud mohu trochu podrobněji, tak rozhodčí řízení v závislosti na jeho organizaci dělíme na řízení institucionální a řízení ad hoc. Institucionální rozhodčí řízení je typické tím, že probíhá před stálým Rozhodčím soudem a podle jeho pravidel, která obsahují podrobnější úpravu postupu od podání žaloby přes vlastní rozhodčí řízení až po vydání rozhodnutí ve věci. Tím, že strany uzavřou rozhodčí smlouvu ve prospěch stálé rozhodčí instituce, tak se v zásadě podrobují jejím procesním pravidlům. Stálé rozhodčí soudy jsou u nás zřízeny zákonem, resp. na základě zákona. V rozhodčím řízení ad hoc strany nejméně žádnou stálou rozhodčí instituci, která by průběh rozhodčího řízení administrovala a regulovala vlastními předpisy, ale vlastní rozhodčí řízení závisí na autonomii vůle stran, které stanoví rozhodcům jejich procesní postup. V praxi je dávana z mnoha důvodů přednost rozhodčímu

řízení institucionálnímu, kdy stálá rozhodčí instituce působí jako garant pravidel. Je tak zajištěna řádná administrace sporu, strany si mohou vybírat rozhodce ze seznamu rozhodců, je zajištěna náležitá kvalifikace vybraných rozhodců, ti postupují podle jasných a předem daných procesních pravidel a strany znají předem a přesně své poplatkové povinnosti. Jsou tak schopny i kalkulovat náklady řízení.

Jak se naplní podmínky k projednání v rozhodčím řízení?

Z pohledu pravidel vnímáme tři rozměry. Předně se musí se jednat o majetkový spor. V naší právní teorii se za majetkové spory považují ty, jejichž předmětem je majetek nebo je lze vyjádřit v majetkových hodnotách, zejména v penězích. Může jít o povinnost plnit, něco činit, zdržet se určitého jednání nebo o spor na určení určitého práva nebo právního poměru. Spor se může týkat věcí movitých i nemovitých, nejčastěji jde o nezaplacení kupní ceny, ceny za dílo nebo nájemného, neposkytnutí služeb, nedodání zboží či o náhradu škody. Dále musí existovat možnost projednání sporu v soudním řízení. V občanském soudním řízení obecné soudy projednávají a rozhodují spory a jiné právní věci, které mimo jiné vyplývají z občanských a obchodních poměrů, pokud je podle zákona neprojednávají a nerozhodují o nich jiné orgány. V rozhodčím řízení tak nelze projednávat spory, o kterých rozhodují správní orgány, jako například ve stavebním řízení apod. A jako třetí podmínka musí být dána možnost ve věci sporu uzavřít smír, připouští-li to povaha věci, tj. pokud by strany v řízení před obecným soudem mohly spor ukončit smírem. Povaha věci nepřipouští uzavření smíru u jednostranných právních jednání a všude tam, kde hmotněprávní úprava vylučuje, aby strany si mezi sebou upravily poměry dispozitivními právními jednáními, tj. plně dle své vůle.

V rozhodčím řízení tak lze v České republice projednávat mezi podnikateli, ale nikoli jen mezi nimi v podstatě všechny spory vyplývající z jejich tuzemského i mezinárodního obchodního styku. Jen upozorňuji, že v současné době již nelze uzavřít platnou rozhodčí smlouvu k řešení sporů ve spotřebitelských smlouvách. Rozhodčí smlouvy ve spotřebitelských smlouvách uzavřené do 30. 11. 2016 jsou však i nadále platné a spor tak lze

i nadále projednat v rozhodčím řízení, pokud byla rozhodčí smlouva uzavřena před tímto datem.

Rozhodčí řízení nelze zahájit bez platné rozhodčí smlouvy, co je vlastně jejím obsahem a principem?

V praxi jde o ujednání stran o tom, že jejich již existující nebo budoucí spor bude projednán a rozhodnut v rozhodčím řízení. Uzavření rozhodčí smlouvy však neznamená, že by tím bylo rozhodčí řízení zahájeno. To bude zahájeno až podáním žaloby Rozhodčímu soudu, samozřejmě pokud mezi stranami vznikne nějaký spor, který nejsou schopny vyřešit bez autoritativního a nezávislého rozhodnutí. Platně uzavřená rozhodčí smlouva s sebou nese důležité procesní účinky. Jejím uzavřením dochází k derogaci, tedy zrušení pravomoci obecných soudů, neboť rozhodčí smlouva pravomoc obecných soudů při rozhodování sporu samotného vylučuje. Platná rozhodčí smlouva zároveň váže i právní nástupce smluvních stran, např. při postoupení pohledávky, jestliže takové nástupnictví smluvní strany v rozhodčí smlouvě nevyloučí.

Zákon o rozhodčím řízení rozeznává dva typy rozhodčí smlouvy, můžete nám je přiblížit?

V tomto směru máme smlouvu o rozhodci, která je sjednávána v okamžiku, kdy již spor mezi stranami existuje a strany se jen nejsou schopny dohodnout na jeho řešení, jsou však schopny se dohodnout na tom, že spor budou rozhodovat rozhodci. Je ovšem pravdou, že v případě vzniku sporu jsou již strany jen výjimečně schopny komunikovat natolik, aby se shodly na tom, že spor rozhodnou rozhodci; tato možnost zde však vždy je. Nejčastějším typem rozhodčí smlouvy je však rozhodčí doložka, která se uzavírá do budoucna pro případ možného budoucího sporu. Strany tak mají možnost se dohodnout, že v případě vzniku sporu bude spor rozhodnut v rozhodčím řízení. Rozhodčí doložka může existovat v podobě samostatné smlouvy, může však být, a to je dokonce nejčastější případ, zakomponována jako samostatné ujednání v tzv. smlouvě hlavní, tj. ve smlouvě, kterou strany upravují svá práva a povinnosti (například jako ujednání obsažené v kupní smlouvě, smlouvě o dílo apod.). Ať tak či tak, vždy je ovšem rozhodčí smlouva na oné hlavní smlouvě naprosto nezávislá. Rozhodčí smlouva může být uzavřena jak jen ve vztahu k určitému sporu, resp. určitému typu sporu, tak ohledně všech případných sporů, které mohou z nějaké smlouvy a v její souvislosti vzniknout.

A jak je v tomto směru vymezen obsah rozhodčí smlouvy?

Zákon neurčuje obsah smluv a je tak pouze na dohodě stran, jaké otázky si v rozhodčí smlouvě upraví. Strany rozhodčí smlouvy se mohou, ale samo-

zřejmě nemusí, dohodnout na jediném rozhodci, případně dokonce i na tom, zda musí rozhodce splňovat nějaké odborné či jiné předpoklady, byť není vhodné stanovovat takové požadavky příliš úzce. Mohou též ponechat rozhodování tříčlennému rozhodčímu senátu, což je například standard podle našich pravidel. Strany ale mohou dohodnout i místo rozhodčího řízení či to, kde budou konána ústní jednání, tak aby jim to co nejvíce vyhovovalo. Ústní jednání se nemusí konat pouze v sídle soudu v Praze, ale například v Hradci Králové, Brně, Ostravě nebo v Plzni, nebo dokonce i v zahraničí, pokud si to strany sjednají a rovněž s tím máme zkušenosti. I mimo sídlo Rozhodčího soudu je zajištěno po stránce administrativní řádné konání ústního jednání. Strany však mohou dokonce dohodnout, že ve věci nebude ústní jednání konáno vůbec a že spor bude rozhodnut pouze na základě listin. To není nic neobvyklého, neboť strany tím minimalizují náklady sporu a jde o vcelku velké procento sporů, které jsou takto rozhodovány.

Zákon však vždy vyžaduje písemnou formu rozhodčí smlouvy, jinak je tato neplatná. Písemná forma je zachována i tehdy, je-li rozhodčí smlouva sjednána například elektronicky, což umožňuje zachycení jejich obsahu a určení osob, které rozhodčí smlouvu sjednaly. Rozhodčí smlouva (rozhodčí doložka) však může být a často je součástí obchodních podmínek, jimiž se řídí ona smlouva hlavní, k níž se rozhodčí doložka vztahuje, pokud je patrný a jasný souhlas stran s obsahem této rozhodčí smlouvy (doložky). V případě sjednání pravomoci našeho stálého rozhodčího soudu, lze jen doporučit, aby jeho označení bylo uvedeno naprosto přesně, tj. Rozhodčí soud při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR. Doporučované znění rozhodčí doložky lze ale nalézt i na stránkách našeho Rozhodčího soudu, tj. www.soud.cz.

Jaké jsou tedy vlastní výhody rozhodčího řízení oproti jednáním u obecných soudů?

Výhod je celá řada. Především jde o méně formální proces. Jak výše zmíněno, strany se mohou dohodnout na místo konání řízení a místo konání ústního jednání, včetně případného místa v zahraničí. Jde vskutku o významnou úsporu nákladů. Mohou se dohodnout o jazyku řízení, jen by si strany měly uvědomit, že některé jazyky jsou vskutku méně frekventované. Spory v angličtině, němčině či třeba ruštině jsou však u nás rozhodovány běžně. Nebo si strany alespoň mohou sjednat to, že cizojazyčné listiny nebudou v řízení překládány a jistě si mnoho lidí, kteří se již někdy soudili ve věcech s nějakým mezinárodním prvkem, uvědomí, jaké extrémní náklady může vyvolat potřeba překladů listin, které jsou v řízení před obecnými soudy nezbytné.

ROZHODČÍ SOUD

při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky

Dále je to volný výběr rozhodců, kterými mohou být odborníci v dané oblasti, kupříkladu ve stavebnictví nebo v mezinárodní přepravě. Při výběru rozhodců nemusí jít pouze o osoby zapsané v seznamu rozhodců vedeném Rozhodčím soudem, musí ale splňovat zákonné podmínky pro výkon funkce rozhodce. Předsedou rozhodčího senátu nebo jediným rozhodcem však musí být vždy osoba na seznamu rozhodců zapsaná. Mělo by být samozřejmě zájmem stran jmenovat takového rozhodce, který je maximálně neutrální a který vykazuje pro ně nejlepší odborné předpoklady. Rozhodčí řízení je zásadně jednoinstanční, protože doručením rozhodčího nálezů stranám rozhodčí řízení končí a rozhodčí nález je konečný a vykonatelný. Zákon sice připouští dohodu o tom, že rozhodnutí, tj. rozhodčí nález, přezkoumají jiní rozhodci, přičemž taková dohoda musí být obsažena již v rozhodčí smlouvě, k tomu však v praxi dochází výjimečně, protože tím se většinou minimalizuje

výhoda rychlosti řízení. I tuto možnost však strany mají. S ohledem na zachování obchodního tajemství, důvěrných informací nebo své reputace je rozhodčí řízení neveřejné, jak již bylo výše zmíněno. Řád také za poplatek umožňuje zrychlení celého procesu, tj. strany si mohou sjednat to, že proběhne tak zvané zrychlené řízení, kde se vydává rozhodčí nález do čtyř měsíců od úhrady poplatků. Je však nutno zmínit, že i v těchto případech mohou rozhodci rozhodnout tak, že potřebují lhůtu delší. Je to dáno tím, že rychlost je sice obecnou výhodou rozhodčího řízení, kvalita rozhodnutí a poskytnutí práv stranám nesmí jít nikdy na úkor této rychlosti. I zrychlené řízení si však strany často volí.

Výhody tedy známe, jak to však je s vlastními náklady na samotné rozhodčí řízení?

S ohledem na jednoinstančnost řízení jsou náklady nižší. Poplatek za rozhodčí řízení činí 4 % z hodnoty sporu, nejméně

však 10 000 Kč. U mezinárodních sporů je též minimální poplatek 10 000 Kč plus paušál na správní náklady ve výši 5 000 Kč. Poplatek se snižuje o 20 %, rozhoduje-li jediný rozhodce. O úhradě nákladů rozhodčího řízení se rozhoduje v rozhodčím nálezu. Podobně jako v soudním řízení straně, která měla ve věci plný úspěch, přízná rozhodčí senát až na výjimky náhradu nákladů proti-straně, která ve věci úspěch neměla, případně tuto přízná poměrně podle úspěšnosti.

A samotná vymahatelnost vypracovaných nálezů?

Velkou výhodou je snadná a nekomplikovaná uznání a výkon rozhodčích nálezů vydaných na území České republiky v zahraničí na území členských států, což je dáno Úmluvou o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů z roku 1958, kterou je od 4. dubna 2017 vázáno 157 smluvních států a jde tak o jednu z nejrozšířenějších mezinárodních smluv s dlouhou tradicí. Doručený rozhodčí nález je exekučním titulem. Nebude-li povinným splněn rozhodčí nález vydaný na území České republiky dobrovolně, pak má oprávněný proti povinnému stejné možnosti, jako by šlo o nesplnění pravomocného rozsudku soudu, tzn. může zahájit exekuční řízení. A dnes už lze řešit spor také online. Nový Řád pro rozhodčí řízení on-line je účinný od 1. října 2017. Adresa pro podání žaloby on-line je online@arbcourt.cz.

Jaký je průběh rozhodčího řízení před Rozhodčím soudem?

Celý proces je zahájen dnem podání žaloby Rozhodčímu soudu (stejně jako v řízení před soudem). Žaloba musí obsahovat alespoň označení stran, žalobní nárok (co je požadováno), odůvodnění jazyka řízení, není-li jím čeština nebo slovenština, odůvodnění pravomoci Rozhodčího soudu (tedy odkaz na rozhodčí smlouvu), skutečnosti, na kterých žalobce zakládá své žalobní nároky a označení důkazů, jichž se žalobce dovolává. Pokud jde o tvrzení o nárocích a důkazy, musí návrh obsahovat v podstatě totéž, co žaloba, která by se podávala u soudu. Dále musí návrh specifikovat hodnotu předmětu sporu, jméno a příjmení rozhodce, kterého žalobce jmenuje, nebo žádost, aby rozhodce byl jmenován předsedou Rozhodčího soudu. Do skončení rozhodčího řízení může žalobce vzít žalobu kdykoli zpět, a to i zčásti; i zde platí pravidla obdobná jako v soudním řízení.

Po zahájení rozhodčího řízení vyzve Rozhodčí soud žalobce k úhradě poplatku za rozhodčí řízení a v mezinárodním sporu také paušálu na správní náklady. Do uhrazení poplatku se žaloba neprojednává. Následně je žaloba s příslušnými listinami expedována žalovanému k vyjádření a ke jmenování svého rozhodce. Do

skončení projednávání sporu je žalovaný oprávněn podat protižalobu. Strany jsou stejné, jako je tomu v soudním řízení, povinný dokázat okolnosti, na které se odvolává jako na základ svých nároků nebo námitek. Na rozdíl od soudního řízení se však v rozhodčí smlouvě mohou dohodnout na postupech při dokazování, jak jsem ostatně již na příkladech výše prezentovala. Rozhodčí senát hodnotí veškeré důkazy podle své úvahy, přitom však rozhodci mají povinnost po celou dobu řízení působit na strany, aby projednávanou věc vyřešily smírně. Rovněž případný smír schválený rozhodci může být převzat do rozhodčího nálezu a tím se i takový smír stává exekučním titulem. Na rozdíl od řízení před obecnými soudy mohou rozhodci rozhodovat podle zásad spravedlnosti, jestliže je k tomu strany výslovně zmocní. Při takovém rozhodování rozhodci postupují pouze podle svého uvážení a vlastního právního cítění. Někdy to však přináší riziko menší předvídatelnosti; proto se v praxi takovým způsobem rozhoduje spíše výjimečně a strany si tento postup volí spíše ve specifických sporech. Strany se ale mohou dohodnout i na tom, že rozhodčí nález nebude obsahovat odůvodnění. Tato možnost souvisí s neveřejností řízení, když strany ze stejného důvodu, proč nechtějí, aby se projednávání mohla účastnit veřejnost, tj. například proto, aby se nezveřejnila obchodní tajemství, mohou chtít, aby se podrobnosti neobjevily ani v rozhodčím nálezu. Je to logické, když lze předpokládat, že rozhodčí nález budou strany předkládat na různých místech. I to je ostatně specifikum oproti řízení soudnímu.

A jak končí samotné rozhodčí řízení?

Celý proces končí zpravidla vydáním rozhodčího nálezu, který je obdobou rozsudku v soudním řízení. Výjimkou je situace, kdy před takovým rozhodnutím vezme žalobce žalobu zpět. Pak se řízení zastaví pouze usnesením.

Jak je to se splněním rozhodčího nálezu?

Rozhodčí nález je konečný a pro sporné strany závazný, jeho doručením stranám nabývá účinků pravomocného soudního rozhodnutí. V rozhodčím nálezu je stanovena lhůta pro splnění povinností. Jestliže strana, která spor prohraje, takovou povinnost dobrovolně splní například tím, že zaplatí příznanou peněžitou částku, žádný problém nevzniká a cíl rozhodčího řízení byl splněn. Jestliže však stanovená povinnost splněna není, lze přistoupit k výkonu rozhodčího nálezu, jímž se rozumí donucení plnění. Proces takového výkonu rozhodnutí se řídí ustanoveními občanského soudního řádu nebo exekučního řádu. Zde již v zásadě není žádného rozdílu oproti řízení soudnímu.

Jiří Felčárek, Úřad AK ČR

GLOSÁŘ

aneb vážně a převážně nevážně
myšlené poznámky k událostem
v českém zemědělství

Uvařte si „zemědělské pivo“

Pivovarským světem obchází další verze nápojů na bázi piva, které ale ve skutečnosti pivem nejsou. Podle prezidenta Českomoravského svazu minipivovarů Jana Šuráně jde o takzvané FarmHouse Bier, tedy „zemědělské pivo“, které si může každý uvařit sám doma nebo pro své hosty. Že ve skutečnosti o pivo nejde, dokazuje to, že kvasné procesy nejsou podporovány pivovarskými kvasinkami, ale bakteriálními kulturami obdobně, jako se to děje při výrobě jogurtů. V ČR se zatím tato technologie neprosadila a možná se ani neprosadí – přece jen jsme v konzumaci piva národ konzervativní. Na druhou stranu, kdyby byl ale výsledný mok dostatečně pitelný, o čemž autor nemá potuchy, mohl by například agroturistické projekty obohatit na místě vařený, ryze identický nápoj jako součást vytváření vyšší přidané hodnoty k zemědělské prvovýrobě. Většina potřebných surovin (slad, chmel a voda) je na místě k dispozici.

Není třeba odepisovat hnědé uhlí

Světová vodohospodářská společnost Veolia, v ČR známá zejména jako podnik provozující síť vodovodů a kanalizací, postupně expanduje do dalších oblastí, například do odpadového hospodářství. Šéf společnosti Antoine Frérot přitom při své nedávné návštěvě ČR prezentoval vizi, která by mohla a měla zajímat především obyvatele území s útlumem těžby hnědého (ale obecně jakéhokoliv) uhlí. Podle Frérota ale uhlí není fakticky pro životní prostředí škodlivé, problém je jen s emisemi, které při spalování uhlí vznikají, a je to tedy problém technologický. Ten je ale řešitelný aplikací technologií, které škodliviny ze spalování odstraní. Ty jsou přitom k dispozici, a pokud by se uplatnily v praxi, nemusí spalování uhlí znečišťovat životní prostředí, ale teplý kouř z komínů může být dalším z dosud ne zcela využívaných obnovitelných zdrojů energie.

Jak je to s plynovými kotly

Když už jsme u imisí, pak je možná praktickou informací sdělení Českého plynárenského svazu, který vypracoval informaci, podle které se kotlíkové dotace nevztahují na pořízení plynových kotlů. Je to ale fáma, která vznikla během dodatečného navýšení rozpočtu v rámci první vlny, které bylo určeno pouze na zařízení využívající obnovitelné zdroje energie, tj. kotle pouze na biomasu a tepelná čerpadla. Plynové kotle byly tehdy vyloučeny pouze pro případ čerpání dotace z tohoto navýšení, nikoli z aktuální druhé a budoucí třetí vlny kotlíkových dotací. V rámci druhé vlny jsou už z dotací vyloučeny kotle pouze na uhlí a na kombinované kotle (uhlí/biomasu) s ručním přikládáním. Podrobnější informace lze získat na: www.cgoa.cz/pages/pdfdoc/aktuality/2017/TZ_CPS_kotlikove_dotace_chyby_MSK_cz.pdf

Vážně míněný tip na vánoční dárek

Na český knižní trh zamíří v průběhu listopadu unikátní publikace s názvem „Krajina a voda“, kniha „o životě s vodou a návratu k přirozené krajině“. Jejím hlavním autorem je Václav Cílek, na knize se ale podílela celá řada autorů – Tomáš Just, Zdeňka Sůvová, Pavel Mudra, Jan Rohovec, Jaroslav Zajíc, Ivo Dostál, Petr Havel, David Storch, Radek Mikuláš, Tereza Nováková a Pavel Moravec. Publikaci ilustrovala Marie Kohoutová, autorem většiny fotografií je Pavel Mudra. Kniha vyjde v nakladatelství Dokofán a bude volně ke koupi ve všech knihkupectvích, které si ji objednají. Publikace na rozdíl od celé řady jiných knih o vodě nabízí jednak konkrétní lokální pohledy vodní bilanci ve vybraných regionech naší země, především ale nabízí srozumitelnou formou a v souvislostech řešení nedostatku vody v krajině.

Petr Havel

